

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry

Lausunto

16.8.2021

Asia: VN/15285/2021

HE laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtävayhtiön perustamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

2 §. X Oy:n tehtävät ja toimiala

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että yhtiön tulisi toimia tuloksellisesti, mutta sen ensisijaisena tavoitteena ei olisi tuottaa liikevoittoa. Toimintaa tulisi ehdotuksessa harjoittaa niin, ettei se vääristä kilpailua. Momentissa säädettäisiin myös, että yhtiön tuottamien palveluiden hinnoittelun tulee olla markkinaehtoista. Onko teillä tähän lausuttavaa?

Kehitysvammaisten Tukiliitto pitää esityksessä esitettyä toimialaa ja tehtäviä X Oy:lle hyvinä.

Pykälän 5 momentissa säädetään, että yhtiö tuottaa EU:n valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin tarkoitettuja palveluja (SGEI) ja että siihen sovelletaan lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016). Onko teillä tähän lausuttavaa?

Ei lausuttavaa.

3 §. Yhtiön toiminnan kohdistuminen

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yhtiöön työllistettävien kohderyhmästä. Onko teillä tähän lausuttavaa?

Kehitysvammaisten Tukiliitto kannattaa esitettyä kohderyhmämäärittelyä. Kuitenkin niin, että määrittelystä mielestämme pitää poistaa sana ”vika” vanhentuneena ja vääristävänä käsitteenä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että työ- ja elinkeinotoimisto valitsisi kohderyhmäkriteerit täyttävistä työnhakijoista ne, jotka asetettaisiin ehdolle yhtiön palvelukseen. Yhtiö voisi rekrytoida palvelukseensa ainoastaan tästä ehdolle asetettavista henkilöistä työllistäessään osatyökykyisiä. Onko teillä tähän lausuttavaa?

Kehitysvammaisten Tukiliiton mielestä esitetty yhden lähettäjätahon malli on yhdenvertaisuuden varmistamiseksi hyvä. Esityksessä prosessi asiakkaan ohjautumisessa arvioivaan työ- ja elinkeinotoimistoon jäi kuitenkin epäselväksi. Ohjautumisprosessin kuvausta tulee selkeyttää ja täsmentää. Prosessin tulee olla yhdenvertainen riippumatta työnhakijan asuinkunnasta.

Lisäksi tulee huolehtia siitä, että arvioivalla työ- ja elinkeinotoimistolla on kehitysvammaisten ihmisten työkykyisyyden ja palvelun viimesijaisuuden kokonaisarviointiin tarvittava osaaminen. Tähän asti työ- ja elinkeinotoimistot ovat työskennelleet vain vähän kehitysvammaisten ihmisten kanssa, joten tieto ja kokemus kehitysvammaisten ihmisten työkyvyn mahdollisuuksista on jäänyt vähäiseksi. Arvioinnissa olisi hyvä olla moniammatillinen työryhmä ja käyttää tarvittaessa ulkopuolista asiantuntemusta.

Paikallisissa työ- ja elinkeinotoimistoissa on mahdollistettava henkilökohtainen asiointi, koska osalle kehitysvammaisista ihmisistä se on ainoa mahdollinen tapa asiakkaaksi rekisteröitymiselle ja ohjautumiselle arvioivaan työ- ja elinkeinotoimistoon. Toimistoissa on panostettava ymmärrettävään kommunikaatioon (esimerkiksi selkokieli) ja asiakkaan kohtaamiseen.

Mikä olisi perustettavalle erityistehtäväyhtiölle sopiva nimi?

-

Muita huomioita ja kommentteja esitysluonnoksesta

Onko teillä muuta lausuttavaa?

Viimesijaisuuden kriteerit täytyy pohtia tarkasti ja ihmisen kokonaistilanne huomioon ottaen. Kehitysvammaisten Tukiliitto on mielellään mukana viimesijaisuuden kriteerien muodostamisessa ja arvioivan työ- ja elinkeinotoimiston työntekijöiden kouluttamisessa kehitysvammaisuuteen ja kehitysvammaisten ihmisten palveluihin liittyvissä asioissa.

On huolehdittava, että perustettava erityistoimintayhtiö ei syrjäytä olemassa olevaa tuetun työn työhönvalmennuspalvelua tai sen kehittämistä kunnissa. Vammaisen henkilön oikeudesta tarvitsemaansa tuetun työn työhönvalmennukseen tulee säätää laissa (vammaispalvelulaissa ja/tai työelämäosallisuutta edistämistä koskevassa laissa).

Kokemuksemme mukaan monille tahoille työttömän työnhakijan määritelmän sisältö on epäselvä, ja kohtaamme väriä käsityksiä siitä, että täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä oleva henkilö ei voisi olla työtön työnhakija. Määritelmän sisältöä on syytä avata paremmin.

Tarvitaan vahvaa tiedotustyötä, että muut tahot, kuten kuntien vammaispalvelut ohjaavat kehitysvammaisia asiakkaitaan myös työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaiksi.

Jotta myös täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä olevat työntekijät voisivat hyödyntää X Oy:ssa tarjottavia työmahdollisuuksia itselleen parhaalla mahdollisella tavalla, pitää myös täyden työkyvyttömyyseläkkeen lineaarinen malli toteuttaa.

Kokemuksemme mukaan työ- ja elinkeinotoimistoissa ei tällä hetkellä ole osaamista kehitysvammaisten ihmisten kanssa asioimiseen, työntekijät tarvitsevat lisää asiantuntemusta kehitysvammaisuudesta, kehitysvammaisen ihmisen kohtaamisesta ja heidän tarvitsemistaan palveluista.

Yhdymme Kehitysvammaliiton esittämään vaatimukseen, että lain jatkovalmistelussa tulee huomioida asiakkaiden oikeusturva: muutoksenhakuoikeus sekä siirtymäsäännökset, joilla turvataan muut työllistymistä tukevat palvelut, kuten esimerkiksi kuljetus- ja tulkkipalvelut. Lisäksi mielestämme tulee turvata tuen työn työhönvalmennuspalvelu. Ehdotamme myös lisättäväksi yleisellä tasolla pykälän toiminnan sisällöllisestä laadunvalvonnasta.

Työntekijän siirtyessä työstä työhön X Oy:stä toisen työnantajan palvelukseen on X Oy:n varmistettava, että työntekijä saa jatkossa tarvittavan tuen esimerkiksi kunnallisesta tuetun työn työhönvalmennuksesta.

Hakola Mari
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry